

הג' - ועובר על פשע
And forgives transgression...

זו מדה גדולה. שְׁהָרִי אֵין הַמְחִילָה עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֶלָּא עַל יְדוֹ מִמֶּשׁ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִכְתִּיב "כִּי עִמָּךְ הַסְּלִיחָה וְגוֹ'" (תהלים קל, ד). ומה היא הסליחה? שהיא רוחץ הָעוֹן, כְּדִכְתִּיב "אִם רָחַץ ה' אֶת צִלְמֵת בְּנוֹת צִיּוֹן וְגוֹ'" (ישעיה ד, ד), וְכֵן כְּתִיב "וְזָרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְגוֹ'" (יחזקאל לו, כה). וְהֵינּוּ "וְעוֹבֵר עַל פְּשָׁעֵי", שׁוֹלַח מִיָּמִי רְחִיצָה וְעוֹבֵר וְרוֹחֵץ הַפְּשָׁע.

וְהִנֵּה מִמֶּשׁ כְּדָמוֹת זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת הָאָדָם. שְׁלֵא יֹאמֵר, וְכִי אֲנִי מֵתְקַן מֶה שֶׁפְּלוּגִי חָטָא אוֹ הִשְׁחִית? לֹא יֹאמֵר כֵּן. שְׁהָרִי הָאָדָם חָטָא וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֶצְמוֹ, שְׁלֵא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, מֵתְקַן אֶת מַעֲוֹת וְרוֹחֵץ צִלְמֵת עוֹנוֹ.

וּמִכַּאֵן יִתְבַּיֵּשׁ הָאָדָם לָשׁוּב לְחָטָא שְׁהָרִי הַמְּלִךְ בְּעֶצְמוֹ רוֹחֵץ לְכָלוֹךְ בְּגִדְיוֹ :

מתנת חיים על ספר תומר דבורה – עמ' יז (ר' מתתיהו סלומון שליט"א)

<p>הוא לחסד גדול שיעביר ה' החטא מן המציאות עד כי יבוקש העון איננו, (ועיין מש"כ במתנת חיים מועדים מאמר אור זרוע לצדיק עמוד י')</p> <p>ושמעתי ממור הג"ר אליהו לופיאן זצ"ל בשם הגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל שבוה חלוקים ישראל מעכו"ם, שאעפ"י שמצינו ענין התשובה אצל עכו"ם כמו באנשי נינוה, מ"מ זה הועיל להם רק על להבא להצילם מן הפורענות, כי הגזירה היתה על תנאי שאם יהפכו מעשיהם מרע לטוב אז יהיה להם טוב ולא תיהפך נינוה, ואם לא ישובו תהיה נהפכת כמשמעה (עיין סנהדרין דף פ"ט ע"ב ופרש"י שם) אבל העבר שלהם לא נתקן בכלל ונשארו בטומאתם, משא"כ אצל ישראל הוסיף להם הקב"ה חסד שעל ידי התשובה מכפר עונם ומטהר אותם שהוא הסרת הלכלוך והפסולת, וע"כ אמר כי עמך הסליחה שהוא רוחץ העון.</p>	<p>כיון שהמדה "ועובר על פשע" הוא לאחר תשובה על כן היא מדה גדולה, דהרי מחילה וסליחה הנעשית על ידי הקב"ה בעצמו ולא על ידי שליח בודאי היא באה רק אחרי התשובה כי אין מחילה בלא תשובה וכמ"ש בגמ' בב"ק (דף נ"א) כל האומר הקב"ה ותרן יותרו חיינו, וא"כ חידש לנו התומר דבורה שגם אחרי התשובה צריך עוד רחיצה מצוואת העון והיא היא שלימות המחילה. והביאור בזה פשוט כי כל חטא מביא אחריו עוד שני ענינים א. העונש על שעבר על דעת קונו. ב. זוהמת וטומאת העבירה המטממת את הלב, וטמטום זה מציאות היא באדם. ואף שעל ידי תשובה ניצל האדם מן העונש מ"מ עדיין צריך</p>
---	---

לב אליהו – מערכות התשובה, מאמר "ועובר על פשע"¹ (ר' אליהו לופיאן זצ"ל) [1876-1970]

וזהו מ"ש התומר דבורה, שהמחילה - הוא ע"י הקב"ה בעצמו לא ע"י שליח, כדכתיב: "כי אם רחץ ד' את צואת בנות ציון", וכמ"ש בעצמו שכתב ד"מה היא הסליחה? היינו שהוא רוחץ את העון!", כלומר: דמהות החטא - הרי הוא לכלוך וצואה ומעלה סרחון כמו שנתבאר למעלה, כמו"כ להיפך, מהות המחילה - הוא שהקב"ה מוחל לאדם את עוונותיו אשר חטא, וזהו הרחיצה שהקב"ה רוחץ את האדם מחלאת וזהמת חטאו ומטהרו מטומאתו, אבל כל זה רק הקב"ה עושה כן, משא"כ שום שליח מלאך או שרף אינו יכול לסכול ולעמוד שם - מפני הסרחון והלכלוך!

וכבר המשיל הגאון רי"צ בלאזער זצוק"ל מפעטערבורג משל ע"ז, לתינוק שעשה צרכיו בעריסתו, והרי דרכו של תינוק לטפח בצואתו - ומלכלך בה פניו ידיו ורגליו ונהנה, ויש תינוקות שגם מכניסים לפה... הנה, כל אדם הנכנס לבית ורואה דבר זה - נמאס בעיניו, גם סותם נחיריו מפני ריח הרע השולט שם, ולבסוף - פונה ובורח מהבית!... אבל לא כן אמו של התינוק, היא נגשת אל תינוקה ומטפלת בו באהבה וחיבה, מביאה מים פושרים: לא קרים - שלא יצטנן, ולא חמים - שלא יכוה,

מפשיטה ממנו מלבושיו הצואים - ברגיעה ומנוחה שלא תכאיבנו, ורוחצת אותו כולו במים הזכים וכו' - עד שנעשה נקי יפה ומזהיר, ומחבקתו ומנשקתו על פיו!

והוא מה שאנו צריכים לשמוע מהפסוק הזה של "כי אם רחץ ד' את צואת בנות ציון" - ד' ולא מלאך, ד' ולא שליח, ד' ולא אחר! כמאה"כ (דברים י"ד, א'): "בנים אתם לד' אלקיכם"! וזהו מ"ש התומר דבורה דזו מדה גדולה שאין המחילה ע"י שליח אלא על ידו ממש של הקב"ה, כדכתיב: "כי עמך הסליחה וכו'", וכמו שנתבאר.

והוא יסוד מוצק להאדם, ללכת גם הוא בדרך השי"ת, כמ"ש התומר דבורה שם - דממש כדמות זה צריך להיות האדם, שלא יאמר: 'וכי אני מתקן מה שפלוני חטא או השחית?', לא יאמר כן! שהרי האדם חוטא - והקב"ה בעצמו, לא ע"י שליח - מתקן את עוונותיו ורוחץ צואת עוותתו!

מסכת יומא – פרק ח, משנה ט

...אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר (יחזקאל ל"ו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר (ירמיה י"ז) מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל: סליק מסכת יומא

תוספות יום טוב (שם)

לפני מי אתם מיטהרין מי מטהר אתכם כו' שנאמר וזרקתי כו' ואומר מקוה כו' - לפי שהדרך הישרה הוא שיבור לו האדם בעצמו להתקדש ולהטהר. ואז כשבא לטהר מסייעין לו וע"ז אמר לפני מי אתם מיטהרים. ומפני שלפעמים לפי שיצר לב האדם רע עליו לא יוכל להתגבר עליו לכופו ליטהר בתשובה. והוא רחום יכפר עון יעוררהו ובימין צדקו יתמכהו לבלתי ידח ממנו נדח. וז"ש מי מטהר אתכם ובמאי דסיים פתח שנאמר וזרקתי עליכם וזהו בלי התעוררות האדם. אלא הוא ברחמיו מטהרם...

¹ עמ' שלו-שלז [בהוצאה חדשה משנת תשס"ה]